

БАЗОВИЙ ПОСІБНИК ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ БІЖЕНЦІВ, ЯКІ ПРИЇХАЛИ ДО ЧЕСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

1. Статус перебування
2. Житло
3. Робота та соціальна допомога
4. Чехія
5. Охорона здоров'я
6. Освіта
7. Мова
8. Гроші та банки
9. Інтернет та мобільний зв'язок
10. Пересування містом
11. Отримання необхідних речей

Дата останнього оновлення: 28 березня 2022 року

Корисні телефони:

Телефон довіри Міністерства внутрішніх справ Чехії: +420 974 801 802

Гаряча лінія допомоги гуманітарної організації «Людина в біді»: +420 770 600 800

Гаряча лінія Організації допомоги біженцям: +420 228 229 942

Гаряча лінія благодійної організації Карітас ЧР: +420 731 432 431

Гаряча лінія правової допомоги PwC: +420 251 15 11 22

Гаряча лінія медичної страхової компанії VZP: +420 226 201 221

Гаряча лінія з питань COVID-19: 1221

Зверніть увагу: Цей документ було створено, щоб допомогти українцям та волонтерам краще зорієнтуватись у великій кількості важливої інформації. Документ можна поширювати без будь-яких обмежень.

Щодо змін і пропозицій пишіть нам, будь ласка, на: vitejteCR@gmail.com. Автори: Джессі Бартон Гронешова, Вацлав Штіндл, Гана Штіндл Вітнерова.

1. Статус перебування

а. Де я можу знайти офіційну інформацію?

Почніть тут: Офіційний сайт Міністерства внутрішніх справ із путівником для громадян України з усіма деталями: <https://www.mvcr.cz/clanek/ua.aspx>. Електронна пошта: ukrajina@mvcr.cz.

Кожен, хто приїхав після 24 лютого, повинен звернутися до одного з **РЕГІОНАЛЬНИХ ЦЕНТРІВ ДОПОМОГИ УКРАЇНІ (КАСРУ).**

Перелік регіональних центрів КАСРУ доступний за посиланням:

<https://www.mvcr.cz/clanek/seznam-krajisnych-asistencnich-center-pomoci-ukrajine.aspx>

КАСРУ – це головний центр допомоги, де вам можуть допомогти з візою, роботою, медичною страховкою та житлом. Зверніть увагу на це посилання:

<https://www.nasiukrajinci.cz/?lang=ua>.

Електронна адреса КАСРУ в Празі: kacpu@aak.izscr.cz.

Посилання на корисний посібник українською мовою :

https://www.migrace.com/adm/upload/docs/informace_ukrajinci_uk_1646285182.pdf.

b. На який статус перебування я маю право?

Усі громадяни України, які були вимушено переміщені з України 24.02.2022 та пізніше, або громадяни України, які до цього перебували в Чехії на підставі безвізового режиму чи короткострокової візи, можуть керуватись законом, що був прийнятий 21.03.2022, подати заяву для отримання **тимчасового захисту** в Чехії. Окрім цих громадян України, на отримання тимчасового захисту також можуть подати заяву:

- Члени їхніх сімей, які не є громадянами України
- Іноземні громадяни, яким Україна надала додатковий чи тимчасовий захист (притулок), або особи без громадянства
- Громадяни інших країн, які мають в Україні дозвіл на постійне проживання та не можуть безпечно повернутися до країни свого походження (про це йдеться в § 179 абз. 2 Закону про перебування іноземців - за детальнішою інформацією телефонуйте, наприклад, на гарячу лінію Організації допомоги біженцям (с.2)

Тимчасовий захист:

- Діє 1 рік та може бути автоматично продовжений ще на 1 рік. Будь-яке подальше продовження буде вирішуватись на рівні ЄС
- Надає вам право працювати на території Чехії без будь-яких обмежень
- Надає вам право отримувати гуманітарну допомогу та іншу соціальну підтримку (докладнішу інформацію можна знайти в розділі 8 цього документа)
- Надає вам доступ до чеської системи охорони здоров'я

Громадяни, які прибули на територію Чехії до 21 березня 2022 року та отримали спеціальну довгострокову візу з метою толерантності (з кодом D/VS /u), для цілей закону вважаються такими, що отримали статус тимчасового захисту.

Ви можете подати заяву на тимчасовий захист лише в одній країні Європейського Союзу. Якщо ви вже подали заяву в іншій державі-члені ЄС, то ви не можете подати повторно заяву в Чехії.

Якщо ви не хочете подавати заяву на тимчасовий захист, наприклад, тому що хочете це зробити в іншій країні ЄС, тоді ви можете перебувати в Чехії до 90 днів на основі безвізового режиму. Якщо у вас є біометричний паспорт, тоді жодні заяви подавати не потрібно. Але вищеописані переваги в цьому разі вас не стосуються.

с. Куди подати заяву та що для цього потрібно?

До КАСПУ. Будь ласка, зіскануйте цей QR-код (праворуч):
<https://www.mvcr.cz/mvcren/imgDetail.aspx?docid=22370885>, потім зареєструйтеся у своєму КАСПУ.

Заяву необхідно подати особисто, у виняткових випадках через уповноважену особу (щоб дізнатися, хто і за яких обставин може стати такою уповноваженою особою, зателефонуйте на гарячу лінію Організації допомоги біженцям). Щоб подати заяву на тимчасовий захист, необхідно заповнити форму (доступна за посиланням: <https://www.mvcr.cz/clanek/informace-pro-obcany-ukrajiny.aspx>) та, якщо є, дійсний закордонний паспорт. **Ви можете подати заяву на тимчасовий захист, навіть якщо у вас немає закордонного паспорта – в такому разі вам можуть видати новий документ безкоштовно.**

d. Чи можу я отримати безкоштовну правову допомогу?

Безкоштовну правову допомогу українським біженцям у Чехії надає низка організацій та приватних осіб. Найбільшою з цих організацій, ймовірно, є **Організація допомоги біженцям**: <https://www.opu.cz/cs/>, тел.: +420 228 229 942. Інші досвідчені організації входять до Консорціуму неурядових організацій, що працюють з мігрантами <https://migracnikonsorcium.cz/cs/>

Перелік приватних юристів, які надають безкоштовну правову допомогу українським біженцям, доступний за посиланням: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=25507>

Основний перелік організацій, що надають допомогу в країнах ЄС доступний за посиланням: <https://www.ua.support/?fbclid=IwAR3lNEeN8BMOZz-1IDCjHeXPPI01-f2e4kpz8PWmtyrMRQfjvGQAZ25bkwI>

е. Чи зможу я працювати?

Так, 11 березня уряд Чехії ухвалив спеціальний закон, який **дозволить вам працювати відразу** після того, як ви знайдете роботу.

Міністерство праці також створило детальний портал для допомоги (для версії українською прокрутіть униз): <https://www.mpsv.cz/web/cz/pomoc-ukrajine>.

Будь ласка, перегляньте це посилання (для версії українською прокрутіть униз): <https://www.czechinvest.org/cz/Pomoc-pro-Ukrajinu-cs/Informace-pro-obcany-Ukrajiny-na-uzemi-CR>.

ф. Чи дозволено мені виїжджати за межі Чеської Республіки після отримання візи?

Якщо ви отримали статус тимчасового захисту в Чехії, то можете подорожувати в країни Шенгенської зони. Подібно до умов безвізового режиму, ви можете перебувати в іншій країні не більше 90 днів кожні шість місяців (180 днів).

г. Що робити, якщо я вирішу поїхати з Чехії?

На жаль, **тимчасовий захист** можна отримати лише в одній державі-члені ЄС. Тому, якщо ви вже отримали тимчасовий захист у Чехії, і хочете переїхати та, наприклад, працювати в одній з інших країн-членів ЄС, ваші можливості будуть залежати від конкретних правил, прийнятих у цій країні. Це також стосується будь-яких інших країн, що не входять до Європейського Союзу.

У будь-якому разі ми рекомендуємо вам про свій намір переїхати з Чехії в іншу країну проконсультуватись з Організацією допомоги біженцям (тел.: +420 228 229 942) та насамперед з подібною організацією у вашій країні призначення (Організація допомоги біженцям вам може надати контакти, основний портал також доступний за цим посиланням: <https://www.ua.support/?fbclid=IwAR3lNEeN8BMOZz-1IDCjHeXPPI01-f2e4kpz8PWmtyrMRQfjvGQAZ25bkwI>).

2. Житло

а. Чи допоможе мені хтось знайти житло?

Так, з тимчасовим проживанням Вам може допомогти КАСРУ. Будь ласка, зверніть увагу на це посилання: <https://www.nasiukrajinci.cz/?lang=ua>.

Інформацію щодо офіційного житла для біженців знайдете за цим посиланням:
<https://www.suz.cz/en/> Ви можете написати щодо отримання житла на електронну пошту:
ubytovaniukrajina@suz.cz.

b. Де я можу шукати квартири для оренди?

Будь ласка, перевірте цей веб-сайт і прокрутіть униз до пункту «Житло»:
<https://www.stojimezaukrajinou.cz/ua>.

Якщо ви шукаєте житло на довший період, зверніть увагу на ці веб-сайти:

- bezrealitky.cz - оренда без комісії для ріелторів (ви орендуєте житло безпосередньо у власників помешкання)
- ulovdomov.cz
- <https://www.sreality.cz/hledani/pronajem/byty>
- <https://reality.idnes.cz/s/pronajem/byty/praha/>

c. Які типові умови для підписання договору оренди житла?

Квартири в Чехії найчастіше здаються в оренду на 1 рік. Орендар зазвичай зобов'язаний внести заставу в розмірі 1 або 2 місячних орендних плат і сплачувати орендну плату щомісяця (зазвичай до або на початку кожного місяця). Такі комунальні послуги, як електроенергія, газ та інтернет, зазвичай оплачуються окремо, тобто вони не включені до місячної орендної плати (вода, з іншого боку, вже зазвичай включена в ціну). Якщо ви знайдете житло через агента з нерухомості, вам, як правило, також потрібно заплатити йому комісію – зазвичай вона дорівнює місячній орендній платі.

Як орендар, ви маєте законне право розірвати договір до закінчення його 1-річного терміну, але ви зобов'язані повідомити про це за 2 місяці. Іноді ви можете домовитися про виїзд із житла раніше, не сплачуючи орендну плату за 2-місячний період, якщо знайдете нового орендаря, який укладе договір після вашого виїзду, але це залежить від індивідуальної домовленості з орендодавцем. Орендодавець, з іншого боку, має право розірвати договір достроково лише якщо ви порушуєте умови договору. Наприклад, якщо ви несвоєчасно сплачуєте орендну плату, чи якщо в квартирі проживає більше людей, ніж про це було заявлено в договорі оренди, чи якщо завдаєте шкоди майну орендодавця, чи іншим способом грубо порушуєте умови договору.

Орендодавець також не має права самовільно підвищувати орендну плату протягом 1 року дії договору. Він може збільшити лише ту частину, яка покриває послуги, що надаються орендарю (наприклад, прибирання будинку, водопостачання, електроенергія чи опалення загального користування...) і лише настільки, наскільки це покриває збільшення витрат,

які він/вона несе у зв'язку з орендою (орендодавець зобов'язаний надати документацію). Деякі договори також включають положення, що дозволяє орендодавцю підвищити орендну плату в кінці даного календарного року на суму інфляції (дані оприлюднюються Чеським управлінням статистики).

Утримання майна є обов'язком орендодавця. Як орендар, ви сплачуєте лише за незначне технічне обслуговування (вартістю ~1000 крон) або за ремонт, спричинений вашою особистою недбалістю. Відповідальність за шкоду, заподіяну майну інших людей (як правило, через витік води), може бути більш неоднозначною. Щоб уникнути неприємних суперечок, краще оформити відносно дешеве страхування відповідальності – напр. на <https://www.direct.cz> це коштуватиме вам менше ніж 80 крон на місяць.

Огляд того, як функціонує оренда в ЧР, також доступний за посиланням: <https://blog.foreigners.cz/czech-lease-agreement/>.

d. Як читати чеські оголошення про нерухомість?

Квартири або будинки в Чехії зазвичай описують як кількістю кімнат, так і їхньою площею в квадратних метрах. Кількість кімнат, зазначених в оголошеннях, включає кімнати, які можна використовувати як спальні або вітальні, але не включає ванні кімнати, комори тощо. Кухня зазвичай також вказується окремо (або вказується як частина вітальні). Отже, квартира 3+1 – це квартира з 2 спальнями, вітальнею та окремою кухнею. 2+kk – це квартира з 1 спальнею та вітальнею, яка поєднана з кухнею.

e. Скільки я зазвичай плачу за оренду?

Ціна буде залежати від розміру квартири та місця розташування, в Празі в стандартному місці розташування ви можете знайти квартиру для родини площею 50 м² приблизно за 15 000-17 000 крон + комунальні послуги (близько 600-700 євро/місяць). В середньому оренда більшої 2-3-кімнатної квартири (80-100 м²) в аналогічному місці становитиме від 20 000 до 30 000 крон/місяць + комунальні послуги.

Квартири в центрі Праги (Прага 1, 2 і частини інших районів, що знаходяться поблизу) можуть коштувати ще дорожче. Зверніть увагу, що проживання в центрі Праги не є необхідністю – місто компактне й має чудовий громадський транспорт, тож ви можете дістатися з одного місця до іншого в межах 45 хвилин.

Вартість проживання в інших містах є значно дешевшою (за винятком Брно, де вона майже така ж, як у Празі). У таких регіональних центрах, як Пльзень, Чеські Будейовиці або Пардубіце, двокімнатна квартира площею 50 м² з кухнею в одній з кімнат (2+kk)

коштуватиме від 10 000 до 12 000 крон на місяць. У невеликих містах вартість оренди, ймовірно, буде навіть меншою.

Щоб отримати уявлення про ціни на житло, перегляньте <https://www.sreality.cz/hledani/pronajem/byty> або <https://www.bezrealitky.com>.

f. Скільки я зазвичай плачу за комунальні послуги та інтернет?

Це залежить від розміру, пори року (наприклад, взимку ціна буде вищою), швидкості інтернету. Є два типи комунальних послуг - 1) комунальні послуги за воду, спільну електрику, ліфт, сміття (оплачуються орендодавцю) - приблизно 600 крон на місяць/особу (У даному випадку ви зазвичай платите наперед (так звані депозити = zálohy), а потім наприкінці року ви отримуєте розрахунок) та 2) комунальні послуги, укладені напряму з постачальниками електроенергії/газу/інтернет-послуг - прибіл. 3-4000 крон на місяць. Інформацію про ціну комунальних послуг краще уточнити в орендодавця.

g. Які є варіанти короткострокового перебування?

Будь ласка, зверніться до КАСПУ та перегляньте інформацію про офіційне житло для біженців: <https://www.suz.cz/en/>. Ви також можете скористатися веб-сайтом [airbnb.com](https://www.airbnb.com), але це, як правило, дорожчий варіант. Зазвичай хостели є набагато дешевшими ([booking.com](https://www.booking.com), [hostels.com](https://www.hostels.com)).

3.Робота та соціальна допомога

a. Де краще шукати роботу?

1) Офіційний веб-сайт Бюро праці: <https://www.uradprace.cz/web/uk>

2) Портали вакансій

- a) портал вакансій, створений адміністраторами різних порталів (включаючи jobs.cz, práce.cz тощо) <https://www.workania.eu/cs/>
- b) найпоширеніший портал вакансій у Чехії: <http://www.jobs.cz> (на якому також знайдете спеціальний розділ для українців https://www.jobs.cz/prace/?suitable-for=ukraine_refugees)
- c) офіційний портал вакансій, який розробили Czech Invest: <https://www.jobs4ua.cz/>
- d) спонтанна ініціатива, що об'єднує можливості працевлаштування в галузі освіти (ініціатива ScioŠkola): <https://shkola.cz/>
- e) портал вакансій для роботи в стартапах <https://www.startupjobs.cz/nabidky/administrativa-a-jine/standwithukraine>

- f) портал вакансій для роботи в ІТ, мистецтві тощо, створений волонтерами
<https://www.creativeshelter.eu/?fbclid=IwAR389RQGxUz9KEItDhVcdjoAvK5ONefWSMGEjyRmbVoLQ-hB2MClnm-QmpQ>
- g) <https://www.ukrajinci.cz/anonce/>

3) Агентства з працевлаштування:

- a) Manpower: <https://www.manpower.cz/centrum-pomoci/>
- b) Randstad: <https://www.randstad.cz/hledam-praci/robotu-dlya-ukrainciv/>
- c) Adecco: <https://www.adeccojobsforukraine.com>

b. Чи може мені хтось допомогти знайти роботу?

Основним джерелом допомоги у пошуку роботи в Чехії є відповідні місцеві бюро праці
<https://www.uradprace.cz/web/cz/zamestnanost>

Вам також можуть допомогти в КАСРП чи у відповідному Центрі підтримки інтеграції іноземців <https://www.integracnicentra.cz/> Також перегляньте наступне посилання:
<https://www.mpsv.cz/web/cz/pomoc-ukrajine>

c. У яких професіях легко знайти роботу?

У ЧР існує загальна нестача робочої сили, тому роботу знайти можна. Сфері послуг (від догляду за дітьми до роботи в готелях) загалом не вистачає персоналу, подібна ситуація у виробництві, будівництві та в медичному секторі.

d. Які типові зарплати в Чехії?

Мінімальна заробітна плата в Чехії становить 16 200 крон за повний робочий день, тобто 40 годин на тиждень. Середня валова заробітна плата в ЧР у 2021 році становила 37 000 крон, що становить близько 1500 EUR. Як правило, в оголошеннях вказується валова зарплата, тобто до оподаткування й сплати медичного та соціального страхування. Відповідна середня чиста зарплата становить прибіл. 30 000 крон на місяць. Будь ласка, скористайтеся посиланням <https://www.vypocet.cz/cista-mzda>, щоб перерахувати валову зарплату в чисту.

Ось перелік деяких середніх валових зарплат за професією (лише орієнтовна інформація):

Прибиральник: 19 000 крон

Продавець: 25 000 крон

Водій автобуса: 38 000 крон

Учитель: 45 000 крон

Медична сестра: 54 000 крон

Лікар: 90 000 крон

е. Які типові умови роботи в Чехії?

Трудовий договір за законом повинен бути укладений у письмовій формі й повинен, щонайменше, включати вид роботи, місце здійснення роботи й дату першого дня роботи.

Трудові контракти в Чеській Республіці можуть укладатися на фіксований або необмежений термін і зазвичай включають випробувальний період ~3 місяці. Після закінчення цього випробувального періоду роботодавець повинен попереджати про розірвання контракту за 2 місяці. Заробітна плата зазвичай виплачується щомісяця, наприкінці кожного місяця, який ви відпрацювали. У Чехії встановлено 40-годинний робочий тиждень – якщо вам доведеться працювати значно довше, ви маєте право на оплату понаднормової роботи або компенсаційну відпустку.

За законом роботодавець зобов'язаний надати вам за свій рахунок усі інструменти та обладнання, необхідні для безпечної роботи. Ви маєте право відмовитися від роботи в небезпечних умовах і натомість ви зобов'язані повідомити про такі небезпечні умови свого роботодавця, а за потреби – відповідні органи. У випадку, якщо ви ненавмисно пошкодите майно свого роботодавця, роботодавець повинен довести, що шкоду було заподіяно через вашу недбалість, і може вимагати відшкодування збитків у 4,5-кратному розмірі вашої середньої місячної заробітної плати (це обмеження максимуму відшкодування не застосовується, якщо пошкодження було здійснене навмисно або в стані сп'яніння чи під впливом наркотичних засобів). У деяких ситуаціях роботодавець також може вимагати відшкодування збитків за втрачений прибуток, але він/вона знову ж повинен/повинна чітко довести, що втрата прибутку сталася через ваші дії (наприклад, через те, що ви не прийшли на роботу).

Ніколи, за жодних обставин, ваш роботодавець не має права утримувати ваше особисте майно, а тим паче будь-які документи, що посвідчують особу.

Будь ласка, прочитайте це: <https://www.justlanded.com/english/Czech-Republic/Czech-Republic-Guide/Jobs/Employment-Contracts> і це <https://www.justlanded.com/english/Czech-Republic/Czech-Republic-Guide/Jobs/Introduction>.

ф. Як написати хороше резюме для роботодавця в Чехії?

Намагайтеся бути лаконічним і не забудьте прикріпити ваше фото. Ось хороший посібник: <https://www.expats.cz/czech-news/article/five-tips-for-writing-the-best-cv-for-the-czech-market>

г. Як розпочати роботу як самозайнята особа? Що мені слід пам'ятати, якщо я вирішу стати самозайнятим?

Вам необхідно зареєструватися для отримання дозволу на самозайнятість (živnostenský list). Детальнішу інформацію ви знайдете тут: <https://expat.praha.eu/how-does-self-employment-in-the-czech-republic-work-part-one-trade-registration/>

h. Чи дозволено моїм дітям-підліткам працювати?

Якщо їм виповнилося 15 років і вони здобули базову середню освіту, вони можуть працювати на відповідній позиції.

i. Чи можу я отримати якусь фінансову допомогу, перш ніж мені вдасться влаштуватися на роботу?

Якщо ви отримали тимчасовий захист, то ви також маєте право на гуманітарну допомогу в розмірі 5000 крон, яку вам можуть надавати повторно протягом наступних п'яти місяців у випадку, коли вашого доходу буде недостатньо для покриття основних потреб.

Окрім цієї гуманітарної допомоги існує також допомога по безробіттю, початкова сума якої становить 5500 крон на місяць (потім ця сума зменшується до приблизно 4000 крон на місяць). Однак, щоб отримати цю допомогу необхідно пред'явити підтвердження про те, що протягом останніх 2 років ви хоча б 12 місяців працювали та сплачували соціальні внески. Якщо вам вдасться отримати цю підтримку, то зможете отримувати приблизно 9-10 000 крон на місяць, поки не знайдете роботу.

Виплату матеріальної допомоги забезпечує Бюро праці. Те, що вашого доходу є недостатньо для покриття основних потреб, ідеально підтвердити всіма наявними документами, але і «чесної декларації» може бути достатньо.

j. Які податки я сплачую як найманий працівник / самозайнята особа? Як мені це зробити?

Як наймані працівники, так і самозайняті особи зобов'язані сплачувати податок на доходи фізичних осіб, медичне страхування та соціальне страхування (також розраховуються у відсотках від доходу фізичних осіб). Податкові декларації подаються щороку до 1 квітня, як і декларації про доходи для медичного й соціального страхування (якщо вам потрібно доплатити певну суму, то це потрібно зробити до 8 днів від дня подання декларації).

Якщо ви працюєте, більшу частину процедур, пов'язаних з податками (включно з податковою декларацією) й медичним/соціальним страхуванням, зазвичай залагоджує ваш роботодавець - будь ласка, уточнюйте це в особи/відділу, відповідального за це у вашого роботодавця. Якщо ви є самозайнятою особою, вам потрібно буде щомісячно сплачувати

внески на соціальне та медичне страхування. Коли ви подаєте свою декларацію про доходи для медичного й соціального страхування, ці щомісячні внески порівнюються з вашим доходом, і вам, можливо, доведеться доплатити певну суму, або вам навпаки буде повернена переплата.

4. Чехія

а. Як відрізняються можливості та рівень життя в різних частинах Чеської Республіки?

Прага (населення ~1,5 млн.), як столиця, має найбільше можливостей. У цьому місті знаходиться найбільша кількість компаній у країні та низка найвідоміших академічних, наукових та культурних інституцій. Прага — це також один з найпопулярніших туристичних напрямків Європи й, певно, найбільш інтернаціональне місто Чеської Республіки. В Празі найвищий рівень зарплат і найнижчий рівень безробіття в країні. З іншого боку (і як наслідок), вартість життя в Празі також найвища в країні.

Якщо ви прагнете працювати в професійних послугах (бухгалтерія, фінанси, консалтинг, право, нерухомість...) або у великій компанії, в цій країні навряд є якась альтернатива Празі. Якщо ви вирішите працювати в галузі технологій, вищої освіти охорони здоров'я або в туризмі, чи, наприклад, навчатися в університеті, Прага також є вибором №1 — хоча деякі інші чеські міста можуть запропонувати хорошу альтернативу.

Брно, друге за величиною місто в Чехії (населення ~0,5 мільйона) і столиця Моравії - східної частини ЧР - це хороша альтернатива Празі. Це яскраве місто з хорошими університетами, величезною кількістю студентів і технологічним сектором, що швидко розвивається. Зарплати та рівень безробіття в Брно майже такі ж самі, як у Празі. На жаль, і витрати на життя теж. Брно як альтернативу Празі варто особливо розглядати, якщо Ви хочете знайти роботу у сфері технологій чи у сфері науки.

Острава, Пльзень, Ліберець, Оломоуц, Чеські Будейовиці, Градець-Кралоуе, Пардубиці, Злін

Ці міста є регіональними центрами з населенням від 100 000 до 300 000 чоловік. У кожному з цих міст є місцевий університет (вони часто хороші), великі лікарні та значна кількість промислових підприємств (деякі мають у цих містах головні офіси), а також хороше транспортне сполучення з іншими частинами країни. І зарплати, і вартість життя дещо нижчі, ніж у Празі чи Брно, а рівень безробіття дещо вищий (хоча все ще дуже низький). Ці міста, мабуть, пропонують кращу якість життя, якщо Ви хочете/потребуєте жити у великому місті, але Ваша професія не вимагає від Вас бути «в центрі подій». Наприклад, медсестра в Оломоуці отримує таку саму зарплату, як і в Празі, сплачуючи значно меншу орендну плату та/або інші витрати на проживання.

Менші міста та сільська місцевість

Міста з населенням понад ~10 000 чоловік зазвичай мають гарне сполучення щонайменше з регіональним центром. Там знаходяться місцеві виробництва, але в цілому можливостей менше, а зарплати нижчі. Місцева інфраструктура зазвичай досить розвинена (кілька супермаркетів, церква, банк, кілька ресторанів, футбольний клуб, театр). Значна частина місцевого населення доїжджає до місця роботи. Через нижчу орендну плату це може бути, а може і не бути кращим фінансовим варіантом, ніж проживання в регіональному центрі. Громадський транспорт між невеликими містами/селями зазвичай не такий надійний, тому здійснювати поїздки на роботу/по магазинах може бути досить складно, якщо у Вас немає авто. Добре, якщо Ви можете працювати в даній місцевості чи дистанційно.

Устецький, Карловарський та Мораво-Сілезький регіони

Ці регіони, з економічної точки зору, є найпроблемнішими частинами країни. Зарплати в них нижчі, ніж в інших містах Чехії, а рівень безробіття все ще залишається найвищим у країні, незважаючи на зниження останнім часом. Вартість житла тут значно нижча, ніж в інших частинах країни. Для деякого ці регіони можуть бути привабливими через низькі витрати, але з огляду на їхню економічну вразливість, це досить ризикований вибір.

Щодо Праги, подивіться тут: <https://metropolevsech.eu/wp-content/uploads/2021/02/Praha-ENG-update.pdf>

Ось хороший посібник для життя в Чехії: <https://www.expat.com/en/guide/europe/czech-republic/>.

5. Охорона здоров'я

Офіційна інформація від Міністерства охорони здоров'я:

<https://www.mzcr.cz/category/ukrajina/>

а. Як я можу отримати медичне страхування?

Ті, хто отримав тимчасовий захист в Чехії отримують медичну страховку автоматично та безкоштовно, яка діятиме з моменту їх в'їзду в Чехію.

При відвідуванні медичного закладу бажано мати при собі страхову картку. Ті, хто отримав тимчасовий захист в Чехії - автоматично отримують страховку від VZP (цим займаються в КАСПУ). Особа, якій видали візу, але яка ще не отримала медичне страхування, може подати заяву на страхування через онлайн-реєстрацію на сайті VZP

Чехії <https://moje.vzp.cz/refugee-insurance>. Або може прийти особисто в будь-яке відділення VZP Чехії (список відділень за посиланням: <https://www.vzp.cz/kontakty/pobocky>). Однак необхідну медичну допомогу вам нададуть безкоштовно і без цієї картки.

Додаткова інформація для страхувальників VZP доступна тут: <https://pomocukrajine.vzp.cz/>, або телефонуйте +420 226 201 221 і натисніть 8.

b. Що робити, якщо в мене ще немає медичної страховки?

Якщо вам надали тимчасовий захист, у вас є медична страховка. Якщо ви плануєте подати заявку на тимчасовий захист, але вам потрібно попередньо звернутися за медичною допомогою, **медичне страхування, яке ви отримаєте разом із тимчасовим захистом буде покривати й медичну допомогу, яку ви отримали до того як ви подали заявку на тимчасовий захист (але ви повинні подати заявку на тимчасовий захист протягом 30 днів)**

За цим посиланням ви також знайдете список лікарів, які надають безкоштовну медичну допомогу біженцям з України, які ще не мають медичного страхування
<https://lekariproukrajinu.cz/>

c. Як записатися до лікаря?

Зверніться до страхової, в якій Ви будете зареєстровані (пункт а).

- 1) Офіційна інформація від МОЗ: <https://www.mzcr.cz/category/ukrajina/>
- 2) <https://app.ulekare.cz/uk/poradna/dlya-ukrayiny?dfn=ukrajina-uk&step=1>

d. Спілкування з лікарем?

Основні фрази для комунікації з лікарем: https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/wepub/14084/30865/Karty%20CZ_UKR.pdf

Також корисно мати з собою заповнену основну анамнестичну анкету, яка доступна тут: <https://migracnikonsorcium.cz/wp-content/uploads/2022/03/anamnesticky-dotaznik.pdf>

e. Чи сплачую я за лікування?

Як правило, ні, оскільки це покриває Ваша страховка. Ви сплачуєте тільки у випадку, якщо звертаєтесь до приватного медичного закладу.

f. Чи отримаю я якусь матеріальну допомогу, якщо захворію? Якщо я стану особою з інвалідністю?

Так, якщо Ви працевлаштовані, Вам надається оплачуваний лікарняний, а якщо Ви більше не зможете працювати, Ви зможете подати заяву на призначення спеціальної пенсії.

g. Я думаю, що мені корисно було б поговорити з психологом.

Наприклад, безкоштовні кризові консультації пропонують:

Linka sluchátko (212 812 540 <http://www.linkasluchatko.cz>)

Соціальна клініка (<https://www.socialniklinika.cz/>)

Асоціація з питань інтеграції та міграції (<https://www.migrace.com/cs/delame/terapeuticke-konzultace>)

InBáze (<https://inbaze.cz/psychologicke-poradenstvi>)

Додаток VOS доступний безкоштовно <https://vos.health/ukraine>

Українських психологів координує некомерційна організація

<https://www.facebook.com/spolek.Amiga/>

6. Освіта

a. Чи повинні мої діти відвідувати школу в Чехії?

Офіційний сайт Міністерства освіти для українців: <https://www.edu.cz/ukrajina/>

Більше інформації для всіх рівнів освіти пропонує Інклюзивна школа:

<https://www.inkluzivniskola.cz/faq/>

Не відразу. Вони повинні будуть відвідувати школу, але лише з вересня 2022 року і до досягнення 15-річного віку. Будь ласка, дивіться нижче, як їх зареєструвати. Наразі, якщо Ви хочете, щоб Ваші діти продовжували навчатися, тут є ютуб-канал з уроками для учнів: <https://mon.gov.ua/ua/vseukrayinskij-rozklad>.

h. Як записати дітей до початкової школи?

Реєстрація дітей в дитячі садки та початкові школи на 2022/2023 навчальний рік **буде відбуватись від 1.6.2022 по 15.07.2022.**

Спочатку перевірте всю нову інформацію на порталі

<https://www.edu.cz/ukrajina/%d0%b4%d0%bb%d1%8f->

[%d1%83%d0%ba%d1%80%d0%b0%d1%97%d0%bd%d1%86%d1%96%d0%b2/](https://www.edu.cz/%d1%83%d0%ba%d1%80%d0%b0%d1%97%d0%bd%d1%86%d1%96%d0%b2/), або тут <https://www.edu.cz/>

Також за посиланням <https://shkola.cz/uk/index.html> Ви можете знайти дитячий садок чи школу, які можуть прийняти Ваших дітей. Щоб отримати допомогу українською мовою, телефонуйте за номером +420 234 705 539 або напишіть на електронну скриньку ukrajina@shkola.cz.

Для зарахування дітей не потрібні спеціальні документи, але візьміть із собою паспорти та імміграційні документи, якщо такі є.

Ви також можете зареєструвати їх тут: <https://detiukrajiny.cz/ua/>.

Вашим дітям не потрібно володіти чеською мовою, щоб зареєструватися.

і. Як записати дітей до середньої школи? Які існують види середньої освіти?

Існують різні типи середніх шкіл, більшість з яких вимагають вступних іспитів. Натисніть [тут](#), щоб отримати додаткову інформацію.

Для українців було перенесено термін подання заявок до середніх шкіл на 2022/2023 рік (перший етап прийому):

- до випускних класів з атестатом до 5 квітня 2022 року;
- до інших класів до 8 квітня 2022 року.

ж. Як подати документи до університету? Чи є якісь кінцеві терміни?

У Чехії є 26 державних і 2 приватних університети. Їх перелік можна знайти тут: <https://ujop.cuni.cz/en/overview-of-universities-in-the-czech-republic>

Будь ласка, перейдіть за посиланням, щоб зрозуміти, як і коли Ви можете почати: <https://www.studyin.cz/ukraine/>.

Наступний навчальний рік розпочнеться у вересні 2022 року.

Більшість чеських університетів мають особливі умови для зарахування українських студентів, і багато з них пропонують спрощену процедуру переведення з українського університету до чеського, відп. для вступу нових українських студентів на 1 курс. Для отримання більш детальної інформації, включаючи інформацію про термін подачі заявки

(для чеських студентів це зазвичай 31.03, для студентів з України цей термін переноситься), звертайтеся безпосередньо до обраного Вами університету.

Навчання чеською мовою є безкоштовним, але потрібно заплатити невелику комісію за заяву (знову ж таки, уточнюйте, можливо, для українців вона буде скасована).

Для Карлового університету дивіться тут <https://ukrajine.cuni.cz/>. У Карлового університету є також список курсів, переглянути який можна тут: https://is.cuni.cz/studium/eng/prijimacky/index.php?sso_id=59c34dcc1681e9271676d77f62da0bc0.

к. Як я можу отримати офіційне визнання моїх документів про освіту?

Якщо у Вас є офіційні документи про освіту, видані в Україні, будь ласка, пред'явіть їх. Визнання (nostrifikace) буде безкоштовним. Якщо ні, потрібно буде зробити лише декларацію про свою попередню освіту. Хвилюватися не потрібно. Щодо університетських дипломів, будь ласка, перевірте тут для Праги: <https://metropolevsech.eu/en/potrebuji-resit/vzdelavani-a-nostrifikace-diplomu/nostrifikace/> і тут <https://www.msmt.cz/areas-of-robota/viща-osvita/rozpoznavani-inozemci-viща-чеська?lang=2>.

Дивіться також тут (чеською мовою):

<https://www.kurzy.cz/zpravy/639298-zvlastni-informace-pro-zadatele-o-nostrifikaci-z-ukrajiny/>.

л. Чи є якісь збори, які я повинен сплачувати за початкову/середню/вищу освіту?

Навчання в ЧР є безкоштовним у всіх державних закладах. Більше інформації тут: <https://www.k12academics.com/Education%20Worldwide/education-czech-republic>.

7. Мова

а. Скільки часу потрібно, щоб вивчити чеську?

По-різному, але як в україномовної людини у Вас не повинно виникнути проблем, оскільки є багато схожих слів. Ви мали б оволодіти мовою досить швидко. Якщо старанно вчитися, Ви, ймовірно, зможете оволодіти чеською на достатньому рівні за кілька місяців!

т. Які у мене є варіанти вивчення чеської мови?

Зараз з'являється все більше й більше варіантів, але місця швидко заповнюються. КАСПУ може допомогти Вам записатися на їхній курс, але є ймовірність, що вільних місць більше немає.

Якщо Ви хочете почати негайно, скористайтеся цим ютуб-каналом:
<https://www.youtube.com/channel/UCmL35H01OXRReG2Mv-019Nw>.

А також ось **онлайн-посібник з чеської мови**: <https://www.mozaika.eu/ucebnice-cestiny/>
або <https://www.movapp.cz/>

Також можна навчатися з мобільним додатком **Duolingo**, завантаживши його на телефон!

Безкоштовний перекладач, створений Карловим університетом:
<https://lindat.cz/translation?fbclid=IwAR26Zpl2Nyp5O6Zq-4jWtgoLbJk5Vi2z1irIBQtA5QsdXcBAQ7EObPQ43cs>

Ось список деяких інших варіантів:

- <https://www.cizinci.cz/web/uk> проводить курси чеської мови та інтеграції загалом.
- <https://inbaze.cz/ru/kursy-cheshskogo-jazyka/>
- У Пльзені мовна школа Eufrat пропонує безкоштовні курси:
<https://www.eufrat.cz/jazykove-kurzy/vyuka-cestiny-pro-ukrajince/>
- <https://p-p-i.cz/kurzy-cestiny-zdarma/>
- Для Праги перегляньте цей вебсайт: <https://icpraha.com/en/> та <https://www.mozaika.eu/czech-language-courses-in-prague/>
- <https://www.cicops.cz/ru/kurzy>
- У Південноморавському регіоні: <https://www.cizincijmk.cz/en/>
- Для дітей також хороший варіант: <https://meta-ops.eu/how-to-participate/>

п. Які в мене є варіанти вивчення англійської мови?

У Празі є багато мовних шкіл, але вони не безкоштовні. Список безкоштовних курсів можна перевірити тут <https://www.cizinci.cz/web/uk> . Діти вивчатимуть англійську мову в школі.

8. Гроші та банки

а. Як відкрити банківський рахунок? Який тип рахунку обрати?

Оберіть банк та слідуйте крокам, описаним нижче. Вам знадобиться документ, що посвідчує особу, та Ваші імміграційні документи. Ви можете використовувати адресу посольства України, якщо у Вас ще немає постійної адреси в ЧР.

<https://www.expat.com/en/guide/europe/czech-republic/14462-opening-a-bank-account-in-the-czech-republic.html>

Наприклад, банк ČSOB надає українцям спеціальну пропозицію: 1) бонус у розмірі 2 500 крон за відкриття рахунку; 2) безкоштовне обслуговування рахунку; та 3) безкоштовну банківську картку.

Деталі тут: <https://www.csob.cz/portal/ukrajina>.

b. Як краще надіслати гроші в Україну?

Якщо Ваші родичі чи друзі мають доступ до своїх банківських рахунків, а Ви маєте доступ до свого облікового запису, використовуйте wise.com, оскільки цей сервіс скасував усі комісії за перекази в Україну: <https://wise.com/gb/blog/waiving-fees-charities-ukraine>.

c. Як мені найкраще отримати гроші зі свого українського банківського рахунку?

Якщо у Вас є дебетова/кредитна картка, можна зняти гроші в будь-якому банкоматі або в банку. Але, враховуючи комісії, це може бути досить дорого. Одним із варіантів може бути Revolut. Якщо немає Revolut, спробуйте зв'язатися зі своїм банком для отримання додаткової інформації.

d. У мене є гривні готівкою, де краще їх обміняти?

На жаль, чеські банки ще не приймають гривню і курси обміну досі погані (офіційний курс гривні 1 UAH = 0,75 CZK; багато обмінних пунктів, на жаль, купують гривню за 1 UAH = 0,3-0,4 CZK). Тож якщо у вас є гроші на рахунку в українському банку, зазвичай вигідніше зняти гроші в банкоматі або розраховуватись українською карткою. У Польщі та Словаччині деякі банки вже почали приймати гривневі банкноти, і є певна надія, що деякі чеські банки також незабаром почнуть це робити.

Якщо, незважаючи на це, вам потрібно обміняти готівку, ось перелік кількох обмінних пунктів, з якими ми особисто мали досить позитивний досвід у минулому (з іншими валютами):

Společnost Exchange s.r.o. (Kaprova 14/13, Praha 1), Burza Nekázanka (Nekázanka 884/10, Praha 1)

9. Інтернет та мобільний зв'язок

а. Чи можу я отримати чеський номер телефону?

Так, це значно полегшить Вам життя і, найімовірніше, дозволить заощадити гроші - оскільки більше не доведеться дзвонити на "міжнародні" чеські номери (з іншого боку, дзвінки від операторів ЧР в Україну безкоштовні). Ви можете отримати безкоштовну сім-картку, відвідавши будь-яке поштове відділення, Trafiku (тютюновий магазин) або спеціальні кіоски. Детальніше читайте: <https://www.jobspin.cz/2021/03/expat-guide-getting-a-phone-number-in-the-czech-republic/>.

е. Які вигідні пропозиції чеських операторів мобільного зв'язку?

Ви можете вибрати з трьох основних операторів: T-Mobile, Vodafone або O2. Ось вичерпний список чеською мовою: <https://www.srovnanitarifu.cz/tabulka/>. Читайте також: <https://www.justlanded.com/english/Czech-Republic/Czech-Republic-Guide/Telephone-Internet/Mobile-phones>. Для оплати в міру використання (в основному це сім-картка, яку ви поповнюєте), перейдіть сюди: <http://www.istudentzone.cz/en/news/sim-card-cz/>.

Якщо Вам потрібен інтернет, то оплата в міру користування може бути дуже дорогою, тож кращим варіантом є укладання контракту з оператором (вони пропонують короткострокові контракти). Це можна владнати в будь-якому магазині O2, T-Mobile або Vodafone.

10. Пересування містом

а. Скільки коштує громадський транспорт?

У Празі тепер Ви можете подорожувати безкоштовно як український біженець (**однак потрібно мати з собою паспорт**). Коли це зміниться, Ви зможете купувати різні типи квитків. Інформацію про Прагу можна перевірити тут: <https://metropolevsech.eu/en/potrebuji-resit/informacni-brozura-pro-migranty/>.

У потягах (České dráhy) Ви також можете подорожувати безкоштовно (з собою необхідно мати паспорт). Розклад транспорту можна знайти в інтернеті (www.idos.cz), для навігації по цьому сайту потрібне лише базове знання чеської мови. Перед поїздкою потягом заберіть безкоштовний квиток у касі.

f. Як працюють автостоянки?

У більшості міст для короткочасної парковки потрібно перевіряти дорожні знаки та платити за годину/день. Зробити це можна за допомогою телефону та спеціального додатка. Будь ласка, перевірте веб-сайт міста, де Ви знаходитесь. Для Праги можна купити довгострокові дозволи. Будь ласка, перевірте тут:

<https://metropolevsech.eu/en/praha/doprava-v-praze/cestovani-autem/>.

Паркування в спеціальних блакитних зонах у Празі працює за передоплатою:

<https://www.parkujvklidu.cz/english/parking-for-residents/>. Вам потрібно мати постійну адресу в місті, де Ви хочете припаркувати свій автомобіль. Якщо під час оформлення візи Ви вказали органам влади адресу, яка відрізняється від постійної адреси проживання, Вам необхідно її змінити (перереєструватися).

Про зміну адреси необхідно повідомити Міністерство внутрішніх справ за допомогою формуляру, доступного тут: <https://www.mvcr.cz/clanek/informace-pro-obcany-ukrajiny.aspx>

г. Чи існує плата за користування мережею доріг?

Наразі немає, оскільки власники авто з українськими номерними знаками звільнені від сплати. Дивіться тут: https://myto.cz.eu/cs/Hum_UA.

В іншому випадку Вам доведеться заплатити за автомагістралі (наприклад, D1). Необхідно **отримати спеціальну віньєтку на 10 днів, 30 днів або рік**. Більше інформації тут:

https://edalnice.cz/en/how-to-buy-an-electronic-vignette/index.html#/trading_places.

г. Чи зобов'язаний я застрахувати автомобіль?

Так. Прочитати про це можна тут: <https://www.expats.cz/czech-news/article/how-to-insure-a-vehicle>.

г. Скільки зазвичай коштує страхування авто?

Вартість базового страхування коливається від 850 до 2 500 крон на рік і більше. Дивіться тут: <https://www.epojisteni.cz/povinne-ruceni-cenik/>.

11. Отримання необхідних речей

а. Де я можу отримати матеріальну допомогу?

Якщо Вам потрібен одяг, його можна отримати в Šatníku v Pražské tržnici (Bubenské náměstí, Praha 7), дивіться тут: <https://www.prazska-trznice.cz/>.

Посольство України також збирає матеріальну допомогу:
<https://www.facebook.com/UkraineEmbassyinCzechia/posts/4937778162982125>.

Є база даних чеською мовою з різною допомогою: <https://www.pomahejukrajine.cz/nabidky>.

Існує також база даних меблів (чеською мовою), однак наразі там приймають лише осіб, рекомендованих Празьким інтеграційним центром або Charita ЧР: <http://nabytkovka.cz/>.

ж. Де можна купувати продукти/меблі/одяг?

У Чехії багато супермаркетів, наприклад Lidl, Penny і Kaufland пропонують хорошу якість за нижчими цінами.

Електроніку добре купувати в Alza, Datart, Mall, де також можна знайти й інші речі (вебсайт для порівняння цін: <https://www.heureka.cz>). IKEA — хороший варіант для купівлі меблів. Вацлавська площа (Václavské náměstí) зазвичай є місцем, куди жителі Праги ходять за одягом. Є деякі бюджетні варіанти, такі як Primark або секонд-хенди. Якщо бюджет обмежений, Ви також можете купувати одяг онлайн в Lidl.

к. Яка вартість основних меблів?

Ціни можуть відрізнятися, але зазвичай це приблизно 3-4000 крон за ліжко і приблизно 1-2000 крон за, наприклад, письмовий стіл. Ви можете придбати вживані меблі на Facebook Marketplace, <https://www.bazar.cz> та <https://www.vinted.cz>, але IKEA також має кілька хороших бюджетних варіантів нових меблів.

Також можна безкоштовно отримати меблі в банку меблів, різних групах у фейсбуці або на цих сайтах: <https://www.pomahejukrajine.cz/nabidky> та <http://nabytkovka.cz>.